

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Nove županije na Hrvaškem.

—p. V Zagrebu, 6. septembra. [Izv. dop.]
Kakor znano, je naš zadnji sabor tri za socialno in politično življenje zelo važne postavbe stvoril, namreč postavbo za občine in postavbo za županije. Vsaka poedina teh postavb je tako veljavna, in zahteva od zakonodavca toliko juridičnega, historičnega in socialnega znanja v teoriji in v praksi, kakor maloktera druga postavodajna stroka. Celi svet ve, iz kakšnih občinskih elementov je bil naš zadnji sabor sestavljen, in kakoršen je bil on, takovšno je bilo tudi njegovo delovanje, v stvorjenih zakonih postavil si je sam spomenik svojega dušnega siromaštva. On je bil sabor-skaza, njegove postavbe pa skazi-postavbe. Vse to se kaže zlasti danes očitno, ko velja njegove zakonodalne stavrove v življenje vpeljati. Ki to njih naj večji greh in naj večji pomanjkljaj, da niso v narodnem in svobodnostnem duhu skrojene, ampak še celo njih organičen mehanizem je tako napčen, da se ne vežejo med seboj, kakor bi se vezati morale; druga ni tako iz druge izrasla, kakor je faktično iz zadruga občina, in iz občin županija izrasla; one ne stoje druga na drugej kakor stavbeni slojevi v piramidi: kot temelj za drugo na podnožji občine, v sredi županije, in kot završni kamen sabor! Vsaka gore naštetih postavb je celota za sebe, in ravno to je, kar njih organičen zvezi kvar dela. Kar velja o teh postavbah, to velja tudi o vseh ostalih, s katerimi je naš zadnji sabor hrvaški narod onesrečil bil!

Naša vlada, videvši ka bo tista stranka v prihodnjem saboru, ki jo bo ona mogla svojo imenovati, v sabornici za pečjo sedela, vrgla se je z vso silo na oživotvorenje gore naštetih postavb o zadrugah, o občinah, in zlasti o županijah, ter si prizadeva z njih pomočjo tisti upliv do naroda spet pridobiti, kterega je po izidu saborskih volitev zgubila. S pridobljenim uplivom obesila bi se potem kot peza saboru na noge, ter ga tako v njegovem svobodnem gibanju zavirala. Kakor danes

vspeh kaže, goljfalala se je vlada v svojej kovarnosti, s katero je hotela narodno stranko zasačiti. Naglost s katero so se nove občine in nove županije ustrojivale je bila res občudovanja vredna. Prvi Napoleon je dejal, da imajo soldatje zmago v svojih petah, ter je res s svojo naglostjo počasnega in nevkretnega nasprotnika velikokrat prehvapil in zmagal. Brž ko ne, je tudi naša vlada svoj vspeh v naglost polagala, ali „si duo faciunt idem, non est idem,“ za našo vlado pokazala se je nasproti resničnost pregovora, ki pravi, da naglost ne velja!

Stare hrvaške županije, ki so bile prvobitno skoz demokratične, svrgle so se pod uplivom germanskega srednovčnega feudalizma malo po malem v aristokratske oligarhije. Do leta 1848 so bile malo da ne suverene municipalne napravbe. One so bile skor to, kar so danes švicarski kantoni, ali severoamerikanske države. Četrletne velike županijske skupščine bile so republikanski sabori v malem. Peza političnega življenja pred letom 1848, ni ležala tolikanj v hrvaškem saboru, al kakor se je tašas imenoval, v „spravišči“ zagrebske, varaždinske in križevske županije, kolikanj v županijskih skupščinah. Zagrebško „spravišče“ je bilo tačas tako rekoč samo odbor ogerskega državnega zbora, v katerem so njegovi poslanci kot poročevalci sedeli, na čemu so se Hrvati zlasti magjarskej „prijateljskej iskrenosti“ zahvaliti imeli.

Od tistih mal pa, od kar se naše javno politično življenje ni več na podlagi našega narodnega bitja, na podlagi naših starodavnih političnih naprav, na podlagi naših socialnih nazorov preustrojivalo, ampak na podlagi zapado evropskega „konstitucionalizma,“ uvidelo se je, da se tej državnej obliki ustroj naših starih županij ne da z lepa subordinirati. Republikanskej državnej obliki bi se pa sicer bile kaj lepo podale. Danas je vsakemu jasno, da so naše stare županije zgolj le modernemu konstitucionalizmu v žrtvo padle. Nova županija ne bodo niti senca starih. V cislajtanskih „bezirksvertretungih“ najde se neki še precej kongruenten analogon za nje. In kakor so se

„bezirksvertretunge“ nepraktične pokazale, ravno tako se bodo brž ko ne tudi naše nove županije kot nerabljive politične napravbe skazale.

Glasom nove županijske postavbe, je županija „samostalen municipium,“ ki je v sebi razdeljen na okraje, okraji pa na občine. V delokrog županije spada toliko samouprave, kolikor se ne protivi obstoječim postavbam in vladinim naredbam. Županija ima pravico na sabor peticije, na vlado pa predstavke predlagati. Županiji nadležni poravnivanje preprirov med poedinimi občinami in okraji zlasti če so prepriro politične narave. Županija nadzira občine in okrajne oblasti. V političnih zadevah je županija druga inštanca, prva inštanca je občina pod njo, tretja pa vlada nad njo. Županija upravlja samostalno svoje premoženje, skrbi za vzdržavanje cest, mostov in kanalov, v koliko to občinam ne nadležni; nadalje spada v delokrog županije reguliranje rek in vodnih pravic, zidanje cerkev, šol in farovžev, oznanjvanje postavb, sodništvo v prvi inštanca, katero okrajni sodci izvršivajo; nadalje vse urbarske zadeve in v prenešenem delokrogu tudi druga vladina opravila. — Županijo zastopa skupščina al pa njen odbor, ki ima poleg sebe izvršajoči magistrat. Županijska skupščina sestoji 1. iz dveh tretjin občinskih zastopnikov; — 2. iz ene tretjine zastopnikov velikih posestnikov; in 3. iz županijskih uradnikov (podžupan, bilježniki, blagajniki, fizici, merniki, okrajni sodci in sodnijski pristavi). Občine do 3000 stanovnikov pošiljajo v skupščino po enega, občine od 3000 do 6000 po dva, in občine preko 6000 stanovnikov po tri zastopnike. Občinski zastopnike voli občinski odbor na tri leta. Velike skupščine se bodo vsako leta po dvakrat, v februaru in v avgustu obdrževale, ter so javne.

Takšen je ustroj novih naših županij. Ravno kar so se sklicale prve glavne skupščine poleg ustanovah nove županijske postavbe. Skupščina zagrebske županije odprla se je 4. t. m. Glavno njeno opravilo je, da se konstituira, da izmed sebe stalen odbor izbere in da svoj magistrat ustanovi.

Listek.

Britka osoda.

(Bolgarska povest.)

I.

Dosti let je že, odkar sem se rodila na ta beli svet, vendar ne morem reči, da sem živela — ker nisem nikdar imela veselega dneva. Komaj sem imela štirinajst let, ko so me omožili. Morala sem poslušati svekrvo, streči možu, opravljati pohištvo. Pa to še ni nič bilo, ker je moj mož dober in razumen človek bil, lahko in veselo se živi v hiši, kjer sta razum in dobrotta. Nismo bili bogati, ali bog nam je dal zdravje in poštenje, in to je naj večje blago za siromašne, vredne ljudi. Pri bogatem sosedu nismo nikdar beračili. Pa bog ne pušča dobrih ljudi na miru, morda, ker so mu potrebni.

Enega jutra gre moj mož po drva in jaz grem platno beliti. Usedem se pod vrbo na livadi leda Boška, pa čakam, da se mi platno posuši. Okolo mene, hvala bogu, vse zeleni in puhti, več ziblje zeleno travo, lastovke cvrče, vrabei se pljujejo in tolčejo. Moj bog, lepo je tukaj, mislila

sem si, in počnem spravljati platno . . . . Na enkrat pa pride moja svekrva vsa razkuštrana in objokana . . . . Moj bog, kaj to pomeni? — „Brž pospravi platno pa idi domu“, ... „Mož ti je bolan, prebolan. Pohiti, drago dete moje . . . . Jaz grem po popa, idi snaha, brž pojdi solnce moje“. — Ko zaslišim te besede, vstajajo se mi lasje, koža se mi krči in noge se mi počno šibiti. Pustim platno pa poletim domu kakor strela. Ko dospem imela sem tudi kaj videti. Moj Stojan je ležal poleg ognjišča, glava mu je bila razpočena, roke presekanke — visele so. Vsega je bila kri oblila. Ne vem, kaj se je dogodilo potem. Zbolim, ležala sem tri mesece v postelji in porodim dvojčka: moško in žensko dete . . . .

II.

Moja svekrva je živela samo še malo časa po smrti svojega sina. Dobra žena je bila. Lahka jej zemlja. A jaz ostanem vdova, sirota; prepuščena samej sebi na belem svetu. Morala sem delati, da svoja otroka preživim. Teško mi je bilo, pa kaj sem htela početi, tako mi je bilo sojeno! Moja uboga otroka sta odrasla, da si sta bila zmirom žejna in gladna, bosa in gola — spolnila sta štirinajsto leto. Sina Georgija dam duhovniku, da ga

nauči pisati; in hčerka moja Nedeljka je ima vsakovrstne stvari napraviti — prekrasna gospodinja je bila postala, milina je bila videti jo. Zahajala sta oba na vrt, on je kopal, ona pa sejala; on je polival, ona pa plevel plela. Tako sta cel dan delala moja goloba, zmirom popevala in se razveseljevala. Glasova sta jima bila kakor slavčeva ali božjega angelja.

Kedar sem jih slišala, zajokala sem od veselja. — Hvala bogu, mislila sem si, da si mi dal moja otroka, edino moje tolažbo. Imam vsaj nekaj, kar me veseli, imam nekoga, da ga objamem, požam in poljubim — tako se mi je bolenje malo olakšalo. — Pa tudi ta radost kmalu preide, nova žalost mi pade na srce. Jaz opazim, kako je moj sinek, moje milo dete, zamišljen; gotovo je kaj težkega na sreci imel. Dostikrat je sel pred vrata, globoko se zamislil in podprl svojo glavo na roko.

Enkrat ga poprašam: zakaj si se, sine, zamislil, kaj ti je hudega dete? — „Slabo je tako živeti na svetu — reče — težko, je tako živeti. Poglej, kako drugi ljudje živé, nemajo nikakvih skrbi ali kaj smo mi? Mi smo sužnji, mati, mi smo kakor živina. Ali nij to sramota za nas, da nad nami Turki in vsakovršni brezbožniki vladajo.“

V dosedanjih skupščinskih sednicah ste naši dve politični stranki sem ter tje že precej hudo druga na drugo nasrnile, pa sploh se je pokazalo da da ima narodna stranka odločno prevago. Sicer se pa naše občinstvo ne zanima baš mnogo za županijsko skupščino dobro vedé, da težina naše politične akcije ne leži več v županiji kot zgolj administrativnem organu, nego edino le v saboru.

Izv. telegram „Slov. Narodu.“

Ptuj, 7. septembra.

Protinárodní zmagali s 316 proti 111 glasom dru. Ploj-u zabranili govoriti; terorizem veliki Središčani kakor en mož za dr. Ploja.

Domače in slovanske novosti.

— Kakor so se Celjanje osmešili pri mestni volitvi (glej dopis iz Celja) tako so tudi Mariborci imeli svoj coup. Zmenili so se in ukazali trem Renterjevceem naj glasujejo za feudalnega grofa Brandisa, kterege nihče za kandidata ni bil postavil. Med volitvijo so pošiljali lažnike po mestu, ki so imeli nalog praviti, da ima Brandis že 120 glasov. Vendar vsi manévri niso spravili več ko polovice volilcev vkup. — Kader pa gre za slovensko okolico se vsaka babuša volitve hoče udeleževati.

— Propadli in v Celji moralnično izvrženi dr. Wrečko je dobil vendar deželno poslanstvo. Volila ga je nemška kupčijska komora v Leobnu.

— O naši enakopravnost se nam piše: Začetkom septembra t. l. poslal sem slovensko pobotnico do deželne blagajnice v Gradcu, da dobim obresti od zemljiščine odveze. Ali glej čudo golemo! slovenska pobotnica se nije sprejela. Imam po takem dvojne potroške. Slovenski poslanci naj si ta faktum zapomnijo.

— Za Idrijo kandidira kakor se nam piše Janez Irkič, notar v Krškem, rojen Idričan. Ker je mož naroden skoz in skoz, ker je podpiratelj vseh naših slovenskih naprav, ker se je že večkrat naše Idrije dobrotljivo spominjal; imamo vse upanje, da ga bodo tukajšnji mestjani za svojega poslanca izvolili.

Dopisi.

Iz Celja, 6. septembra. [Izv. dop.] Nemčarji so strašno jezni in srditi, da niso Slovenci nobenega kandidata postavili, ker zdaj ne morejo zmage praznovati.

Šli so torej in naredili so si po vsej sili slovensko opozicijo, če prave ne, pa izmišljeno. Pri

tiskarji so naročili velik plakat in potem ob 10 uri denes na zide nabili, ki se (nemško) tako-le glasi: „Voliteci: Pokažite, da ste vzvišeno misel visocega ministersta; mir naredite med narodi v Avstriji, zapopadli. Glasujte za moža poravnjanja, penzioniranega dež. sod. svetovalca Jakoba Majerja. Z bogom k volilnici!“

To je en pamflet, v katerem se persifira ministerstvo, advokat Majer in religija.

S takimi pri pomočki si morajo naši protivniki pomagati?

Slovenci ne bodo volili, niti poštenega narodnjaka Majerja niti koga drugega. Zakaj nikogar ne, to — bodo že povedali javno in glasno. Ako torej nemčurji v Celji sami slovenskega kandidata postavijo, take goljufive plakate nabijejo, ktere potem sami mažejo in zasramujejo, kažejo s tem, da so prav kakor razposajeni hudobni otroci, možje ne. Paglavci si naredo moža iz snega, pa mu potem glavo odsekajo. Tako Celjani.

Nemška omika se pri nas že tudi v „pamfletih“ razcveta. Da bodo naši bralci vedeli, kakošnega duha so naši nemškutarji, jim podamo tak celo litografiran pamflet, ki se glasi:

Razglasenje po volitvi v Celji 4. septembra.

Vrag naj . . . farje

Ki kradejo nam denarje

Poslance so zvolili

Ki so v Mariboru jih spodili

Dominkuša — Vošnjaka

Slovenska dva bedaka

Če kdaj volitva bo drugoč

Bo zmagala liberalna moč.

Ljudski prijatelj.

Tega ljudskega prijatelja bi mi prav vljudno prašali koliko so njemu duhovni že denarjev ukradli in kdaj bode on tak bedak, kakor sta naša izvrstna gg. poslanca?

Iz Konjic, 5. sept. [Izv. dop.] Kako daleč sega ošabnost in surovost konjiških liberaluhov, kaže naslednji jako surovi čin. Znano je, da si je tukajšna inteligencija nemški (!!!) teater naročila. Da ga včasih tudi slovenski dijaki obišejo, je naravno, saj še šolske postave kaj tacega ne prepovedujejo. V nedeljo večer, t. j. 5. t. m., podajo se dijaci po končani igri mirno pogovarjaje se skupaj v trg. Dospevši v neko ozko ulico, napadeta jih nemudoma dva suroveža, g. Heinrich Detitschegg, konjiški purgar in slaboglasni Josef Walland, purgarski sin in izučen mesar. Slednji davi, suva, meče zdaj enega, zdaj drugega zabavlja je jih z najsurovejšimi psovskami. Miroljubni se niti branili niso. Vprašajočega za uzrok tako surovega napada, odgovorjata: „Holt's Maul, sonst krigens a Ohrfeigen.“

H. D. oborožen z jako debelo palico, namerjava zdaj enega, zdaj drugega udrihniti, slednjič

pa popade enega izmed dijakov in dvigne palco nad njim. A dijak mu grozi, da bi on (dijak) ne bil uzrok, če bi tak tepež nastal, kajti braniti se sme vsak, ki je tako surovo napaden. Dospevši do konca ozke ulice, obdala je razsajajoča velika množica, in zarad tega si nista upala miroljubne dalje nadlegovati. Dijaci so že drugo jutro kulturoseca pri sodnji tožili zarad javnega posiljevanja in žaljene časti.

Kaj pa porečejo nemška kultura in še poštenei tržani tako surovemu činu? Se li sme to kultura, liberalizem, napredek, ktere besede ravno od teh surovežev največkrat slišimo, imenovati? Odgovor: ne. Kajti druga še suroveja fakta kažejo, da so take baže ljudje brez vse izobraženosti. Gospodine Detitschegg je malo uric preje nekega diurnista iz gostilnice na ulico vrgel in mu, kakor se sam baha, nekaj zaušnic prilepil; Walland pa je v istej noči še drugi orjaški čin dovršil, namreč, da je miroljubnega soseda sredi trga roparski napadel in ga ubiti žugal, misleč, ljudje so tudi teleta.

In s čim se še zdaj dijakom, ki so jim, ker so poštenei Slovenci, trn v peti, žuga? Opično-pruska krv je tako besna, da jih s hlapci otepsfi namerava. —

Tu so čini, deloma že dovršeni, deloma še — „in spe“, kojih se nemčurska klika razveseliti mora in slaviti napredek, v kojem je že v 19. stoletji tako daleč dospela! —

Iz Slovenjgradca, 5. septembra. [Izv. dop.] Vojska pri volitvi je bila letos tukaj huda. Iz marenberžkega sodnijskega okraja, ki ima naj več volilcev, ni bilo niti enega glasa za narodnega kandidata. Vendar pa smo s pripomočjo vrlih šoštanjčanov zmagali. Orožje, kterege so se naši nasprotniki posluževali, je bilo tudi tukaj psovvanje, obrekovanje in laž. Povsod si lahko slišal: far, črn, desetina, tlaka. Mi spoštujemo politično prepričanje in mnenje tudi pri nasprotniku in ga za tega delj ne bomo psovali in lagali o njem. A če se stvar tako ima, kakor je to pri zadnji volitvi bilo, če se kdo takega orožja poprime, moramo se z omilovanjem od njega obrniti. Ti ljudje imajo vedno polna usta o pravici in svobodi, v djanju pa čisto nasprotno ravnaajo. Vprašam le, ali je to dostojno za moža, če v politiki drugače misleče z grdimi psovskami pita in laže o njih? Ali je to omika, če se celo nezrela deca nahujskajo, da za poštenimi ljudmi najostudniše besede kričijo? Ali je to svoboda, če bo človek, ki se je predrznil na javnem trgu s kom govoriti, za tega del kot puntar z žandarji napaden in se mu z ječo žuga? Zares, to je „liberales“, namreč za sebe hočete „Lieber Alles“ drugi bi pa naj le vsi tako plesali, kakor vi žvižgate. Kdor tako počenja, ta nima najmanjšega pojema o svobodi i o ustav-

Pa kaki so ti Turki? Neumni kakor voli in hudobni kakor psi!“ — „Ne govori tako, dete moje“, poročem mu jaz, „tudi zidovje ima ušesa, obsodili te bodo, kaznili“. . . — „Zakaj bi molčal? reče on, ne morem molčati, kadar mi srce prekipi, nečem molčati. Dovolj mi sladka mati, vsaj pred teboj izreči, kar mi je na sreči. — In on je govoril in govoril. — Kaj se je pripetilo mojemu sinu, mislila sem si. Zakaj se je tako spremenil? A prej je bil, moj bog, miren kakor jagnje, blag kakor angelj.

Čez nekoliko časa se je počel moj Georgij družiti z nekim hajdukom, ki je bil iz Niša, in često se je z njim razgovarjal. Meni se nij to poznanstvo dopadalo, in kot mati sem želela zvedeti o čem se pogovarjata moje milo dete in hajduk. Ko sta enkrat šla pod eno hruško, ukradnem se jaz kakor mačka za njima in poslušavam. — Ti še ne veš, kaj se mi je pripetilo? reče hajduk. Pa kaj bi ti govoril o svojej nezgodi. Moja mati me je pač le za zlo in greh rodila. Osoda me nij vodila po tej poti po kterej vodi druge ljudi. Ona me že od zibeli goni v propast, ker sem bil takoj ko sem se rodil, preklet za zmirom. Jaz ne morem odpustiti ne najmanje razžaljenje, ne morem, ker

so meni dosti hudoga storili; maščevanje kipi v mojem srci. . . Edina slast mi je vino. Hajdi, pobratim, da pijeva in se veseliva! Potem bo nama lakše, zakaj bi dremali? — Bodi pameten Nedeljko, besedel je moj sinko. Ne razsrdi boga. Bog ti je dal pamet. . . — Kaj mi če pamet? Moja pamet me zapeljuje v zlo. Glej tu je moja pamet! — Nedeljko pokaže na steklenico rakije. — Nič mi nij ljubše od tega. Hajdi, da pijeva še malo skupaj, pa da popevava in igrava! Hajdi! — Ne morem piti, reče moj sin, nečem piti. . . — Ti si baba, kakor vidim, ti si kukavica. Ti si človek brez srea in brez duše, brez ponosa! Ako bi bil kdo mojega očeta ubil, jaz bi se maščeval do devetega kolena. Ej moj bratec, kakov sin si ti, ker se nečeš maščevati nad morilci svojega očeta? Preklinjale te bodo njegove kosti v grobu! . . . Zadolosti, zadosti je tega, prosim te. — Zadosti! Nedopada se ti, ako ti kdo resnico v oči pove? — Kaj čem početi? — Maščuj se, maščuj se do zadnjega trenutja. — Pa kako se čem maščevati? — Prašaj kako, ako le hočeš maščevati očeta, jaz te bom že naučil kako. Hočeš-li? — Hočem, odgovori moj Georgij, pa pobledi kakor rjuha. — Dalje nisem mogla poslušati, zmračil se mi pred

očmi, okoli glave mi je vse krožilo in noge šebiti se mi počno.

III.

Sedim enkrat pri ognjišči, pa predem na kodelji. Kar pride moj Georgij vesel, ter pripaše dve mali puški in jatagan. — Čemu ti, dete, ti puški in ta jatagan? Poprašam ga. — Hočem se maščevati, mati — odgovori mi. — Nad kom se češ maščevati, prašam ga. — Nad svojimi sovražniki, nad svojimi pijavicami, nad onimi, ki so se naše zemlje polastili. . . — A kteri so tvoje pijavice? poprašam ga, povej materi sladko dete moje, mati tvoja ne ve, kaj ti je od neke dobe? — Vsaki Turčin je moj sovražnik, mati, vsaki Turčin je meni pijavica in pijavica mojim bratom. — Ne vem, kaj ti je, dete moje, ne vem. Ali sem jaz neumna ali pa ti sam ne veš, kaj delaš, edini sine moj! — Ne moreš ti to vedeti, mati, ti si že ostarela. — Jaz pojdem v Srbijo, mnka mi je tukaj živeti, soparno mi je tukaj, tesno mi je, ne ne morem dihati. Jaz hočem svoboden postati, hočem živeti kakor človek. — Te besede mojega sina so me tako v srce zbudile, da sem skoraj zavest izgubila. Jokala sem, prosila, preklinjala, objemala, poljubljala ga, nič mi ni pomagalo. —

nem življenju. Zakaj le kričite po ustavi, če pa hočete absolutisti biti? V pravi ustavni državi se morajo stranke spoštovati in vsakemu državljanu mora biti dopuščeno se za svojo stranko potegovati, pa s pošteno agitacijo, ne pa s surovo silo in z lažjo. Sploh bi pa radi znali, zakaj ljudstvo žandarje plačuje. Ali morda zato, da bo jih vsaka pokveka smela za svoje namere rabiti in ljudi ki nič zlega storili niso dala z njimi zapirati? Lepa svoboda to! Moramo vam le čestitati!

Ne mislite pa, da bote nas na tak način v kozji rog ugnali. Naše ljudstvo se pridno uči in se vedno bolj svojih narodnih pravic zaveda, ter začenja spoznavati, na kateri strani so njegovi pravi prijatelji. Če priprosto kmečki volilee, spoznavši važnost volitve, bolen iz postelje izleze, ter celo uro daleč z veliko težavo ob palici k volitvi gre, vsak lahko spozna, da se ljudstvo budi. Slava mu!

Iz gornjih Halož, 4. sept. [Izv. dop.] (Betvice za liberalni volilni odbor v Ptuj.) Vi vsi tamkaj v „Besedi“ podpisani gospodje vzemite Janežičevo slovensko slovnico v roke ter se učite, kako se morajo slovenska imena pisati. Vidva Johann Sima in Ignac Leskosehegg sta nesramna, kar Vama je bil Haložan v „Slov. Gosp.“ že zdavnej povedal, da bi se pod klop skrila, ker sta bila tudi lansko leto na volilnem oklicu Rodoseheggovem podpisana. kateremu v letu 1871 le še bedaki zaupati morejo in so za njega tudi 4. sept. v Ptuj glasovali. Vi gospod Leskosehegg si še za ušesa zapišite, da Haložanov več ne odirate. Anton Sohler, Johann Friedrich in J. N. Fersch so Haložanu neznan gospodje, pa gotovo Slovencem sovražni nemškutarji in brž ko ne udje ptujskega „Fortschritvereina“, kateremu se je v „Slov. Gosp.“ že zdavnej posel odkazal. Gospoda Michelitscha obžalujemo, ker svoje doktorsko ime s tem skruni, da bedarije podpisuje, nad katerimi se mora vsaka baba smejeti. Gustav Rodosehegg, znani pajbar in zdajni rekrut, naj za puško prime in naj se gre učiti „rechts! links!“ in njegov oče in prekucenjeni slovenski kandidat Franz Rodosehegg naj „jus“ študira, saj ga še menda ni, ker od vseh strani tožbe dohajajo, da pisem delati ne zna. Naj še vzame gospod Rodosehegg Lindnerjevo al Trummerjevo logiko v roke in naj prevdari svoje postopanje. Lansko leto se je 12. grudna v seji okrajnega ptujskega zastopa vsemu političnemu življenju odpovedal, 23. avg. 1871 pa se Slovencem zopet za poslanca ponuja. Gospod notar je to Vaša logika? Vi ste po tem takem brez vse logike, brez vsega značaja, zategadelj pa tudi razumimo, kako je mogoče, da se Vam po časnikih krivice že dalje časa očitajo, k katerim ste pa vedno tiho; kdor pa molči, ako se

Vse je zastoj, mati, reče, ni ga na belem svetu, ki bi me mogel doma zadržati. — Pa komu, dete moje, zapuščaj svojo mater? Kdo bo za-me skrbel in za tvojo sestrico? Kdo bo naju objemal in poljboval? Ne zapuščaj sin groba očetovega, ne oddalji se od svojega ognjišča. —

Bog in jaz te ne bova zapustila, majka moja jaz bom skrbel za te in za svojo sestro; ali tukaj ne morem ostati, ne morem živeti brez svobode. Vešli, da še nij oprana kri mojega očeta, in to je pred bogom greh in pred ljud mi sramota. . . — Moj bog, moj bog, kaj čem početi sirotica? zdihovala sem. Nedeljka, hči moja, daj, poprosi brata svojega, da naju ne pusti samih — sirotie, Umrla bom žalosti, ako pojde od nas. Prosi ga, prosí, tebe bo poslušal, on te ima rad. . . —

Moja Nedeljka ostane, pogleda mu ostro v oči in počne po lahko govoriti: „Idi brate, idi tje, kamor si se nameril, maščuj svojega očeta, maščuj brate in sestre svoje. Idi v svobodno deželo in gledaj, da tudi nas osvobodíš. . . Z bogom, brate, z bogom! Tebe, bodo angelji božji obranili, nas bo varoval milostljivi bog! . . . — Ej Nedeljka Medeljka, hči moja, kaj si storila, da si od boga našla. . . . Jaz sem naj bolj va te zaupala!

(Dalje prih.)

mu pregrehe naštevajo, tisti jih sam potrdi in s tem zadovoljen, ako se mu povejo. Poberite vendar enkrat s celo svojo stranko kopita in zapustite za vselej slovensko zemljo, saj vidite, da Vam na njej rožice ne cvetejo, ker za Vas le nevedneži glasujejo in pa tisti revni Haložani, ktere grozoviti Leskosehegg stiska in strahuje! — Vam slovenski volilci pa slava, slava Fr. Zagadinu, ki je napis: „Izvolite Rodoseška“ razčesal! Narodnjak je gromovito zmagal, Rodosehegg z Leskoseheggom strahovito propal!

Iz slov. Bistrice, 7. septembra. [Izv. dop.] Stisnen sem sedel, če se ne motim 3. sept. v krčmi, ki se je nekdanje imenovalo pri „Skrbinjaku“ pri merici vinec ter se pogovarjal s kmetom poleg mene sedečim. Že ne vem več o čem sva se menila, samo tega se še dobro spominjam, da se je na enkrat oglašil pri drugi mizi krčmar in začel kričati po Slovencih udrihati. Kakor vsi nemškutarji so tudi oče „Ogrine“ (mislim v zadnjem dopisu imenovano tepče) po nemškutarski navadi o desetini in tlaki nesramno legali in pripovedali, kako je dan popred slov. bistr. nemškutarska druhal in oče „Ogrine“ brž ko ne kot njen vodja gospoda Železnikarja, ki se je bojda ta dan mudil v slov. Bistrici, iskala, da bi ga, kako so oče „Ogrine“ pravili na kosce raztrgala. — Tako in enako se je slišalo. Jaz sem si pa v kotu sede mislil (kajti kako pametno mu takrat v lice povedati bi bilo zastoj). Oče „Ogrine“ vi ste zares revček! Kako se trudite nam slovenskim kmetom tla pomesti, pa ne vidite lastnih smeti — Mislite se pametnega in učenega, ker veste, da se pravi „klas“ Ehre in čast Ähre in nam slovenskim kmetom nauke dajate, pa ste tako nespametni, komu je treba nauka od Vaše strani. — Pustite pri miru nas slovenske kmete, ki vemo, da ste „lažnjivec“ ako nas z desetino in tlako strašite. Če Vam je res za kaj mar in ni žal za čas, dajajte raje Vašemu sinu boljše nauke, da Vam ne bo treba po travnikih in njivah, po vaséh in mestih tako mesarsko ž njim ravnati ali ga pa z puško na rami iskati in tako na boljša pota spravljati. — Če ste to opravili, oglašite se, da Vam spet eno zaigramo.

Iz Šmarja, 6. sept. [zv. dop.] Pravila „okrajne posojilnice“ tudi od ministra niso potrjene, ker po njegovih mislih okrajni zastopi nimajo pravice, take zavode napraviti, po katerih bi okrajna denarnica v nevarnost prišla, velika plačila imeti. Zdaj ne bo drugače kazalo, kakor da posamezni rodoljubi po izgledu českih kmečkih posojilnic napravijo enaka zavode pri nas. Sicer pa še bo ta stvar v deželnem zboru na vrsto prišla, naj on svoje mnenje izreče ali je res zabranjeno okr. zastopom ustanoviti okrajne posojilnice.

Iz Idrije, 7. sept. [Izv. dop.] (O besedi v Črnuvrhu) Žalostno je, da nekatere čitalnice hirajo. Nasproti pa človeka veseli, ako se sem ter tje kaka nova čitalnica osnuje. V naši bližnji vasi, Črnuvrhu, so v teku zadnjih dveh mesecev napravili tako društvo. V nedeljo 3. sept. imeli so prvo besedo v svojej novej čitalnici. Program bil je prav mično sestavljen. Predsednik čitalnici, g. Golob imel je prav lep in podučljiv govor o pomenu slovenskih čitalnic, o materinem našem jeziku, o nasprotnikih naše narodnosti itd. Idrijski dijaki so izvrstno pevali prav mične slovanske pesmi, sedmošolec g. St. je jako umetno in z najboljšim patosom deklamoval „pevčevu kletev“, kakor je tudi hvalevredno izpeljal svojo rolo v komičnem prizoru „zaušnica“. Konec besedi je bila vesela igra „Župan“, pri kateri so vsi svoji nalogi kos bili, zlasti pa g. Julika pl. Pr. kot Ančika, ki se je prav mило obnašala. Veliko smeha ste zbudili tudi deklamacije humorističnih pesem g. C. in gospodičine Ivane pl. Pr. Po besedi bil je ples, kterege se je mladina udeleževala pozno v noč.

K tej besedi črnuvrške čitalnica prišlo je bilo obilo povabljenih gostov, domačih in tujih. Prišli so bili idrijski Slovenci z zastavo čitalniško, kakor tudi Vipavski Sokol, ktere so Črnuvrhci s svojo zastavo na čelu prav navdušeno sprejeli.

Največe zasluge za lepo besedo in za čitalnico v Črnuvrhu sploh ima naroden mladenič Bazeljak, pa tudi drugi gospodje, kakor duhovnik, župan, učitelj in drugi niso bili nedelavni. Slava jim!

Iz Rožne doline (na Koroškem), 6. septembra. [Izv. dop.] Kako nesramne laži so prusomani in nemškutarski liberalci med slovensko ljudstvo trosili, da bi poštene kmete pri volitvah na svojo stran pripravili, kaže sledeči oklic iz kterege naj slovenski rodoljubi sami sklepajo, kako zaničljivega orožja so se ti farizeji, sosebno „Demokratenverein“, v podporo posluževali, da bi ljudstvo prevarali. Žalostno je, da so vladni organi glede tako hudobnih laži, ki so se razširjale popolnoma molčali:

Čujte koroški Slovenci!

Minulo je ravno leto, kar ste Vi volili možje v deželni zbor, katerim Vi zaupate. Skoz Vašo glasovanje ste takrat nedvomljivo pokazali, kaj Vi želite in kaj ne. Vaša slednja volitva je bil zložen razglas za našo s trudom pridobito pravico in protest proti tej nesrečni politiški skušnji, ktera je jela že za takrat ustavno pravico žugati, in ktera dandanašnji nam ž nje slednjemi moči proti. Ministerstvo, ktero z brezobširno enerzijo gospodari, ponavlja dandanašnji boj proti našem bratom Nemcom, in proti ustavi, ktero je tudi prejšnje ministerstvo imenovano Potoki uničilo. Kakor druge ustavoverne deželne zборе je sedanja vlada tudi koroški deželni zbor razpustila, in vlada si prizadeva z vsem, kar jej je mogoče, glede vaše lahkoserenosti, da bi sedaj zatajili to, kar ste lani zagotovili. Naši nasprotniki, ki so edinoverni z vlado, bojo se trudili, in prizadevali, vas pri volitvah pregovoriti.

Korošci! bodite tedaj skrbiljivi!

Ostanite pri banderu, k katerim ste zaprisegli, pomnožite vaš pogum, in ostanite terdno zategljivi, kakor železo, ktero naša delavna pridnost iz zemlje pridobi. Ali nečete terpeti, da bi to, kar je komaj ustavljeno, se zopet poderlo, ali nasledke, kteri so se skoz dolge boje pridobivljali nočete zgubiti, ali nemščino ne pokvariti, šole v poprejšno zanemarnost pripraviti, in Vaše prostne dobičke ne bensi prevzetnosti pustiti; — tako postavite se edinoglasno proti ministerstvu, in združite Vaše glasove na taiste moze, ktere vam naročujemo.

Slovenski Korošci!

Pomislite, da se znajdejo ljudje, kteri v ovčji obleki okoli hodijo, znotraj so pa dereči volkovi. Zato obrnemo se k Vam. Naši nasprotniki bodo Vas z obljubami zalezovali, in Vam skoz sladke besede vse te boljše. in še zlate gradove obetali; ali vse to na tanko pregledivši se v nič spremeni.

Vam bodo sovraštvu proti Nemcom pridigovali, s kterimi ste zmirom v dobri volji živeli; ne verjamite njim, pomislite, da Nemci in Slovenci eden drugemu podpirajo.

Ali nečete našo lastno domovino raztergati, ali nečete se od Vaših sosedov, s kterimi naravno in zgodovinsko sklenjeni, ločiti, ali nečete nehati Korošci ostati, tako držite z nami.

Volilci iz velikega posestva!

Vi imate dolžnost, kot zaupni možje, nam pomagati, in kot taki, si morete prizadevati politiko ustavopravnih skušenj uničiti. Dočakujemo tedaj, da bote tudi Vi na naši strani.

Korošci! boj kteri se nam nasprotuje bo hudi, ali zgubiti ga ne smemo, in ne moremo, če ga vsaki po svoji moči podpira.

Spoznajte tedaj, kje so Vaši prijatelji, — in pridružite se tem, kteri nočejo Vaše škode.

Ne udajmo se! Zmaga bo naša!

Glavno volilno društvo.

Iz Dunaja, 7. sept. [Izv. dop.] Bolj važen nego naše volitve, je gotovo zopetni sestanek cesarjev v Salcburgu. Na isti dan, ko je bila razglašena razpuščenje državnega in deželnega zbora, bil je shod v Gaštajnu.

Že takrat so ustavoverna nemška glasila od veselja vskliknila, ker pruska pomoč se jim je

blizo zdela. In res je videti tako, da je imelo prusko koketiranje vpliv na naše volitve. Kar naenkrat namreč ministerstvo ni kazalo nobene enerzije, nobene moči. Tistega ponosa, tiste sigurnosti s katero je Hohenwart rekel: „der Ausgleich ist fertig“ — na enkrat je ni več bilo. Zato se pri volitvah vlada ni brigala toliko, kolikor bi se bila lahko in v svojem interesu.

Še bolj pak je našim protivnikom srce zaigralo zdaj, ko se objemata in ljubita avstrijski in pruski cesar v Saleburgu, ter ko Bismark s Andrašijem in Hohenwartom po nekoliko minut govoriti blagovoleva. Že to veselje samo nam kaže, da mi nimamo nobenega uzroka veseli gledati v Solnograd. Sklenilo se tam kaj, ali ne za javno sklenilo — more odločevati početi v teh dneh o obstanku našega naroda; te dni more nova politika pomirjevanja popolnoma iz tira priti, utegne se Hohenwartov pad pripraviti.

Sumljivo je že to, da se je „N. Fr. Pr.“ izvolila za oficiozen list solnograških dogovorov, kakor to sicer vladni listi pripovedajo. Velika upanja, ki jih stavijo taki organi na prijateljstvo s Prusijo, nam morajo prevzročevati strah, da se tu tudi v naši koži suče. Pripravljajmo se in vstrajno, da jo bomo v velikem boji, ki pride čež Slovane, ubranili.

Politični razgled.

Volitve so v najvažnejših krajih končane. Na Moravskem so v kmečkih okrajih zmagali Čehi v velikem posestvu pa državno-pravna stranka, tako da imajo zdaj Čehi večino, ker je proti 33 ustavovernim Nemcem 67 „fevdalnih“ in narodnih poslancev. Ako bodo deklaranti iz Češkega in Moravskega prišli v državni zbor — se ve da s protestom — bode v državnem zboru proti 60 ustavovernih Nemcev in 138 privržencev pomirjenja. „N. fr. Pr.“ že zdaj razkrije kako taktiko bodo ti ustavoverci imeli. Odrekli se bodo udeleževanja državnega zbora; vsled tega bode morala vlada razpisati direktne volitve.

Iz Saleburga se poroča o obiskovanjih in protiobiskovanjih obeh cesarjev, Bismarka pri Beustu in narobe, pri Hohenwartu in Andrašiju.

Denes se odpelje cesar Wilhelm. Pri „čaji“ ki je včeraj bil pri avstrijskem cesarji, nazočih je bilo 28 oseb. Kaki so dogovori se ne ve. Zopet se trdi, da se je Beust s Bismarkom dogovoril kako postopati v zvezi s Prusijo zoper delavsko združenje „Internationale“, kar bi toliko pomenilo, kakor da Avstrija zopet prevzame policijo v Nemčiji. Drugi viri poročajo, da so se Avstrija in Prusija zavezali tako, da vdržejo mir v Evropi, da nobena teh država ne sme vojne pričeti brez dovoljenja druge. V tem slučaju bi Avstrija bila za to, da Prusiji hrbet pokriva v neizbežni zopetni vojni s Francosko. — Tretji pa trdijo, da je bliženje gola demonstracija proti Rusiji, Francoski in Angleški.

Na Francoskem se je državno življenje zopet umirilo in narodna skupščina ide na to, potrebne zakone prirediti za razturano deželo. — Izmed 17 obsojenih udov komune jih je samo 6 vložilo pritožbo.

Iz Rima se zopet poroča, da je papež zbolel, ter da so zarad tega že vse priprave gotove [za volitev novega papeža v konklavi.

Ruski listi se pečajo z neko brošuro, ki je je še l. 1868 v Berlinu izšla pod naslovom: „pruski poklic v vzhodu.“ Ta poklic ima biti: vso Evropo podreti in pod pikelhavbo spraviti, vsi narodi se morajo nemškemu „kulturfolku“ podvreči.

Dozdani turški veliki vezir in minister zunanjih zadev Ali-paša je 6. t. m. na svojem gradu pri Bosporu umrl. To je za Turčijo velika izguba, kakoršne skoraj nadomestiti ne more, ker on je bil eden najtalentiranejših turških diplomatov. On je l. 1856 izdal in podpisal znani hat-humayum, turški §. 19., postava ki kristjanom daje enakopravnost (se ve da na papirji.) On se je iz nizkega stanu popel do najvišjega mesta. Z vsem svojim talentom vendar ni mogel preprečiti, da se turška država vedno bolj ruši. Poslednje imenitno delo Ali-paševo je novo „prijateljstvo“ Turčije z Rusijo.

Za Tomšičev spominek.

Prenesek	1611 gld. 30 kr.
V Trnovem nabral gospod Aug. Jenko	3 gld. 50 kr. Darovali so:
Gosp. Fr. Poznik, tehnik v Gradcu	1 „ — „
„ M. Radošević, tehnik v Gradcu	1 „ — „
„ P. Gally, „ „ „	1 „ — „
„ Avg. Jenko, „ „ „	1 „ — „
„ drd. Ivan Selevšek, modroslovec, sedaj v Trbovljah	1 „ — „
Skup	1651 gld. 80 kr.

Dunajska borsa 7. septembra.

Srebro	119 „ 50 „
C. k. cekin	5 „ 74 „

Podpisani dajejo vsem znancem in prijateljem pretužno vest na znanje, da je gospá

Ana Lipold, rojena Sirk,

dné 7. septembra ob 7. uri zjutraj v 63. letu svoje starosti po prejetih svetih zakramentih mirno v gospodu zaspala.

Pogreb bode 9. septembra ob 9. uri zjutraj.

V Mozirji, dné 7. septembra 1871.

Ivan Lipold, soprug.
Ana, omožena Konečnik,
Marko Lipold,
Josip „
Ivan „
Franjo „
Dragotin „

otroci.

Ivan Konečnik, zet.
Ivana, rojena Hlava,
Roza, Švaršnik, } snehi.
Elizabet, Marica, Maks in Tone Konečnik. — Ivan, Ljudmila, Dragotin,
Olga in Ivana Lipold, } vnuki.

Učenke iz dežele,
ktere v celjsko dekleško šolo hodijo, želi neka gospodičina, ki ima izpite za učiteljico, v stanovanje vzeti, oskrbi tudi hrano in vsake vrste podatek, je slovenskega in nemškega jezika zmožna. Iz prijaznosti o tem se več izve v pisarni osnovalnega odbora banke „Slovenje“ v Celji, gosposke ulice št. 19.

Bernhardov liquer

(iz planinskih zelišč)

je na novo poslan pri meni za dobiti. Ker se ga jako mnogo speča in ker ga vsak, kdor ga je rabil, hvali, je to dokaz izvrstnih lastnosti tega izbornega izdelka, kterega so najslaviteji zdravniki na Bavarskem pripoznali kot posebno hišno zdravilo za neprebavnost, katár, v želodcu, nevozni glavobol, zlato žilo, bobnjačo i. t. d.

Cena sklenice je 70 kr. a. v. Brošurica dra. J. B. zastonj in franko.

F. Koletnig v Mariboru.

Hauberje-vega benediktinskega celivnega mazila, ktero zaceli vsako vidljivo rano, se predaja lonček po 50 kr., po pošti 20.

Oslobodujemo se nznanzjati častitemu občinstvu, da **11. septembra t. l.** odpreva

veliko štacuno v Ljubljani,

v kateri se bo

manufakturno blago

prodajalo na debelo in na drobno in obračava pozornost častitih kupcev na to, da se nama posrečila kljubu temu, ka se je blagu cena zvišala, po prav nizki ceni nakupiti blago, da nama je tedaj mogoče, kupcem jako ugodno postreči.

Prosiva za blagovoljno obiskovanje ter znamovava

z izvrstnim spoštovanjem

Brata Koceli.

Ljubljana, glavni trg.

Prva slovenska prodaja usnja

Fr. Šentak-a in družnika

v [poštnih ulicah v dr. Žurbijevi hiši

CELJI,

ktera se bode

11. septembra t. l. odprla,

priporoča svojo mnogovrstno usnjarsko blago po nizki ceni v nakup.

(2) Fr. Šentak in družnik.

Kovane, uradno preiskane **decimtalne vage** četirivoglate oblike:

Nositeljna moč:	1	2	3	5	10	15	cent.
Cena, gld.:	18	21	25	35	45	55.	
Nositeljna moč:	20	25	30	40	50	cent.	
Cena, gld.:	70	80	90	100	110.		

Balansirne vage:

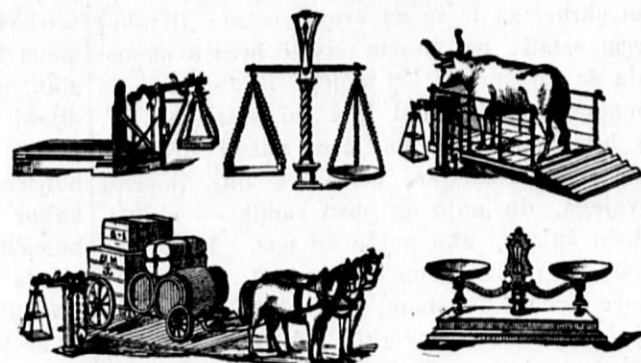
Nositeljna moč:	1	2	4	10	20	30	ft.
Cena, gld.:	5	6	7.50	12	15	18.	
Nositeljna moč:	40	50	60	70	80	ft.	
Cena, gld.:	20	22	25	27.50	30.		

Vage za živino z železnim obročjem in utegi (gevilhti):

Nositeljna moč:	15	20	25	30	40	50	cent.
Cena, gld.:	150	170	200	230	300	350.	

Mostne vage:

Nositeljna moč:	50	60	70	80	100	cent.
Cena, gld.:	350	400	450	500	500.	
Nositeljna moč:	120	150	200	300	cent.	
Cena, gld.:	600	650	750	900.		

Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na poštno poduzetje ustreže precej:

L. Bugani & Comp., fabrikanti vag in utegov.

Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.